

Lärarhandledning

Digital Prao

ung
företagsamhet

▲ A Member of JA Worldwide

Lärarhandledning

Denna lärarhandledning är tänkt som ett stöd för dig som jobbar med årskurs 8 eller 9, är lärare, studie- och yrkesvägledare eller praosamordnare och söker inspiration till hur du och dina kollegor kan jobba med prao på ett alternativt sätt om er ordinarie prao är inställd.

Som situationen ser ut nu med restriktionerna kring Covid-19 kommer ordinarie praon att vara inställd i de flesta kommuner och många skolor söker alternativ till prao. Vi på Ung Företagsamhet vill därför erbjuda er en planering fylld med inspiration! Denna planering är i form av en lärarhandledning som

- Tar sitt avstamp i Skolverkets fem kriterier kring vad arbetslivsorienteringen ska innehålla
- Ger tips på lektionsupplägg under en vecka innehållande 13 lektioner, plus förslag på extralektioner
- Har tydligt innehåll kring fokusområde, material, tidsåtgång, syfte och genomförande
- Är tänkt som en plattform att utgå från i skolans planering. Skolan anpassar den sedan till att passa era egna specifika behov kring prao
- Innehåller länkar och hänvisningar till filmer, fler lärarhandledningar och digitala utbildningar
- Sparar tid för er i er planering kring prao

Förutom denna handledning finns även ett Elevhäfte kopplat till varje lektionspass.

Detta säger Skolverket om Prao

För att alla elever i grundskolan och motsvarande skolformer ska få likvärdiga möjligheter att göra val för framtiden behöver de få konkreta erfarenheter och kunskaper om arbetslivet. Prao spelar en viktig roll för att ge eleverna sådana kunskaper och erfarenheter. Det är därför prao är ett obligatoriskt inslag i de här skolformerna.

Möjligheterna för eleverna att genomföra prao som planerat, till exempel inom vård och omsorg eller inom restaurangbranschen, påverkas av Folkhälsomyndighetens rekommendationer och det lokala näringslivet.

Huvudmannens ansvar

Skolans huvudman ansvarar för att anordna prao. Om det inte går att anordna prao på en arbetsplats betyder det att huvudman ansvarar för att den ersätts med arbetslivsorienterade aktiviteter.

Tänk på att

- ha löpande kontakt med arbetslivet
- i god tid fatta beslut om prao ska erbjudas eller ersättas
- ha en plan för hur praon ska ersättas med arbetslivsorienterade aktiviteter
- skapa förutsättningar för att praosamordnare blir ett stöd för att planera de arbetslivsorienterade aktiviteterna
- fortsätta det strategiska arbetet med arbetsgivarna så att det finns en beredskap när väl prao kan erbjudas igen.

Rektorns ansvar

Skolans rektor ansvarar för att prao blir en del av elevernas utbildning. Om prao inte kan genomföras betyder det att rektor säkerställer att prao ersätts med arbetslivsorienterade aktiviteter i undervisningen.

Tänk på att

- fördela ansvaret för de arbetslivsorienterade aktiviteterna mellan studie- och yrkesvägledare, lärare och övrig personal
- skapa förutsättningar och former för personalen att i samarbete planera, genomföra och utvärdera de arbetslivsorienterade aktiviteterna.

Så ersätter du prao

Skollagens skrivning om prao reglerar inte omfattning av de arbetslivsorienterande aktiviteterna. Dessa kan alltså se olika ut och variera i tid.

För att säkerställa att eleverna får med sig det de har rätt till kan skolan utgå från följande punkter.

Eleverna ska få

- erfarenhet av och kunskap om arbetslivet – praktiska eller teoretiska – villkor, ansvar och krav med mera
- syn på sina styrkor, förmågor och intressen
- se om de egna funderingarna om arbetslivet stämmer med verkligheten
- ökad kännedom om kön, status och social/kulturella roller och hur dessa påverkar arbetsmarknaden och gymnasievalet
- likvärdiga möjligheter att göra val för framtiden.

Studie- och yrkesvägledning - hela skolans ansvar

Studie- och yrkesvägledning i bred bemärkelse

Studie- och yrkesvägledning i bred bemärkelse innebär till exempel praktisk arbetslivserfarenhet, undervisning om arbetslivet, studiebesök med mera. Delar av det centrala innehållet i kurs- och ämnesplaner kan kopplas till framtida studie- och yrkesval. Lärare och studie- och yrkesvägledare behöver samarbeta för att integrera studie- och yrkesvägledningen i undervisningen.

Det kan till exempel handla om:

- hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet
- att utmana
- problematisera
- visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund

På skolverket.se kan man läsa att

”Läraren har ett särskilt ansvar för att bidra till varje elevs val av fortsatt utbildning. Läraren ska medverka till att utveckla kontakter med mottagande gymnasieskolor, organisationer och företag. Tillsammans med övrig skolpersonal ansvarar läraren också för att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön, social- eller kulturell bakgrund eller funktionsnedsättning.

Med kontinuerlig vägledning menas att skolan organiserar studie- och yrkesvägledningen som en integrerad del av undervisningen, genom hela skolgången. Skolan arbetar därmed medvetet och målinriktat med arbetslivsanknytning och personlig utveckling för eleverna.

Studie- och yrkesvägledningen ska, tillgodose elevens behov av att:

- bli medveten om sig själv
- bli medveten om olika valalternativ, såsom olika utbildningar och yrken
- bli medveten om relationen mellan sig själv och valalternativen
- lära sig att fatta beslut
- lära sig att genomföra sina beslut.

Studie- och yrkesvägledning har positiva effekter för den enskilda individen och samhället i stort. När lärare, skolledare och studie- och yrkesvägledare samarbetar blir vägledningen en naturlig del i undervisningen och ett stöd för eleverna i att göra väl underbyggda val för framtiden.”

Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse

Studie- och yrkesvägledning i snäv bemärkelse är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal.

Ung företagsamhet (UF)

Ung Företagsamhet är en politiskt obunden, ideell utbildningsorganisation och är en del av den globala organisationen Junior Achievement. Sedan 1980 har vi utbildat gymnasieelever i entreprenörskap genom utbildningen UF-företagande. Sedan 2010 arbetar vi även på grundskolan. Ung Företagsamhet ger barn och ungdomar möjlighet att träna och utveckla sin kreativitet, företagsamhet och sitt entreprenörskap.

För att hjälpa och stötta skolorna med detta anordnar vi olika aktiviteter, oftast i samverkan med samhället och arbetslivet. Vi erbjuder även utbildning för både skolpersonal och elever. Från vår webbshop kan man köpa läromedel, och via vår hemsida erbjuder vi kostnadsfritt material för alla årskurser i grundskolan i form av övningar, filmer, digitala utbildningar och annat nedladdningsbart material.

Allt material som finns på ungforetagsamhet.se som vi hänvisar till i denna handledning är kostnadsfritt, förutom läromedlet Min framtid och ekonomi vilket beställs på vår webbshop. Priset är 450 kr exkl. moms och frakt, och då ingår 30 elevböcker samt en lärarhandledning. Du får enkelt tillgång till allt kostnadsfritt material (filmer, övningar, elevhäften, lärarhandledningar, digitala utbildningar) genom att logga in/registrera dig på ungforetagsamhet.se.

På ungforetagsamhet.se finns även ett verktyg när du loggar in som heter Läroplanskopplingar, där du lätt kan se hur du och dina kollegor kan arbeta ämnesintegrerat och vilket centralt innehåll våra olika material berör.

Planering Digital Prao

Tidsplan – ett förslag på schemaupplägg under en vecka

Denna veckoplanering är endast ett förslag för att ge en överblick över antalet lektionspass, fokusområden samt ungefärlig tidsåtgång. Det finns medvetet luft i schemat med möjlighet till att lägga in andra/ordinarie lektioner om man önskar, eller utöka med egna lektionspass som ni tycker passar in på Alternativ Prao. T ex digitala föreläsningar med företagare/olika yrken, digitala studiebesök, moment kring hälsa och arbetsmiljö på idrotten, prova på moment kring servering eller andra restaurangkunskaper på hem- och konsumentkunskapen med mera. Möjligheterna är många! Kanske vill ni bjuda in era elever till att vara med och brainstorma kring vad en alternativ praovecka skulle kunna innehålla? För att sedan lägga till några av elevernas förslag till planeringen?

Tidsåtgången är såklart varierande på hur ni väljer att arbeta med detta, men ger er ändå en indikation på hur lång tid varje lektionspass tar i anspråk på ett ungefär. Den totala tidsåtgången är ca 15-16 timmar.

Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag
Lektionspass 1 Inledning, film Ca 40 min	Lektionspass 5 Företagen, del 1 Ca 60 min	Lektionspass 9 Branscherna Ca 90 min	Lektionspass 11 Presentations- förberedelser Ca 90 min	Utrymme för mer tid om behov finns
Lektionspass 2 Diskussion Ca 90 min	Lektionspass 6 Företagen, del 2 Ca 60 min	Lektionspass 10 Möt yrket Ca 90 min	Lektionspass 12 Redovisningar Ca 90 min	
Lektionspass 3 Självkännedom Ca 60 min	Lektionspass 7 Företagen, del 3 Ca 60 min		Lektionspass 13 Reflektion Ca 40 min	
Lektionspass 4 Yrken och utbildning Ca 90 min	Lektionspass 8 Företagen, del 4 Ca 60 min			

Genomförande

Till detta prao-material hör ett Elevhäfte, där eleverna kan skriva ner sina tankar, reflektioner och svar vid varje lektionspass. Den finns att skriva ut på ungforetagsamhet.se i inloggat läge.

1

Lektionspass 1

FOKUS : Introduktion, yrken

MATERIAL : Film och elevhäfte

TID : ca 40 min

SYFTE : Att ge eleverna en introduktion till denna temavecka kring yrkesliv, att väcka nyfikenhet och intresse.

GENOMFÖRANDE

Berätta för eleverna att ni nu under en vecka ska ägna er åt att lära er mer om yrken och arbetsliv på många olika sätt. Fråga dem vilka yrken de känner till och vilka de är intresserade av? Berätta gärna om din egen väg mot det yrket du har idag. Visste du på högstadiet vad du ville arbeta med i vuxen ålder? Vilken rak eller krokig väg har du tagit för att komma dit du är idag? Vilka olika yrken har du provat på?

Berätta om veckans upplägg och vad de eleverna ska få göra. Ge dem en målbild av vad de ska ha lärt sig mer om och fått göra när veckan är slut.

Se introduktionsfilmen om yrken som finns på ungforetagsamhet.se. Logga in för att få tillgång till den. Diskutera filmen efteråt. Vilka tankar väckte det hos eleverna? Vad visste de redan? Vad fick de veta som de inte visste innan? Låt dem skriva i sina elevhäften.

2

Lektionspass 2

FOKUS : Genusperspektiv och normkritiska diskussioner

MATERIAL : Elevhäfte

TID: ca 90 min

SYFTE: Att eleverna ska bli medvetna om sitt förhållningssätt till normer och genus inom yrkeslivet. Att vidga elevernas perspektiv, stärka deras självkänsla och ge dem stöd i att våga välja sin egen väg, oavsett normer och genus. Det kan vara bra att vänta med att gå igenom lektionens syfte med eleverna tills efter att ni läst nedanstående inledande gåta.

GENOMFÖRANDE

På skolverket.se kan man läsa följande om normer och normkritik som verktyg och förhållningssätt:

"I arbetet med jämställdhet är ett normmedvetet förhållningssätt ett användbart verktyg. Normer är oskrivna regler som finns omkring oss och som behövs för att ett samhälle ska kunna fungera. Det finns också normer som kan begränsa människors handlingsutrymme på ett negativt sätt. Begränsande normer kan synliggöras, ifrågasättas och motverkas då vi medvetet arbetar med skolans värdegrund. Idag finns många och tydliga normer kopplade till kön. Det kan till exempel handla om yrkesval, musiksmak, kläder, intressen och förväntningar. För att barn och elever ska ges möjlighet att utveckla förmågor och intressen oberoende av kön är det en förutsättning att vi ifrågasätter könsnormerna. Att arbeta normmedvetet kan också vara ett sätt för dig som arbetar i skolan att bli medveten om dina egna normer, vilket är viktigt eftersom dessa påverkar ditt bemötande av eleverna."

Detta lektionspass ska därför ha fokus på just **genusperspektiv** och **normkritik**.

2

Inled passet med att läsa gåtan nedan. Be dem att diskutera med sin granne hur detta går ihop? Vem är kirurgen? (svaret är mamman).

Fråga sedan eleverna hur de kom fram till svaret. Berätta att många gånger när folk hör berättelsen dyker det upp svar som plastpappan, styvpappan, pappan dog aldrig eller föräldrarna är homosexuella. Dessa svar är vanliga då yrket kirurg oftast förknippas med en man. Fortsätt sedan diskussionen i helklass eller i mindre grupper. På nästa sida följer några frågor att använda som diskussionsunderlag. Skriv gärna ner klassens kommentarer på tavlan.

Det kan också vara bra att tillsammans i klassen gå igenom vad en egenskap är. Poängtera gärna att de fem första frågorna inte behöver handla om vad de själva tycker utan snarare hur de upplever att samhället ser på det.

Gåtan:

Far och son är ute och kör bil i ett fruktansvärt regnväder. Det är natt och plötsligt kör de av vägen. Bilen krockar med ett träd och pappan avlider direkt.

Sonen körs i ilfart i ambulans till närmaste sjukhus. Men, när sonen rullas in i operationssalen utbrister kirurgen: "Herregud, det är min son!". Hur förklarar du det?

Nu har de kommit igång med tankarna. Titta sedan på filmen nedan. Diskutera sedan med eleverna varför de tror att barn har sådana tankar om yrken och kön. Låt gärna eleverna skriva ner sina reflektioner i elevhäftet kring detta efter diskussionen.

Länk till filmen: <https://www.youtube.com/watch?v=qv8VZVP5csA>

2

Diskussionsfrågor:

I filmen ni såg så fick barnen träffa tre yrken som oftast förknippas med män - kirurg, brandman och stridspilot. Kan ni komma på fler yrken som förknippas med män?

Kan ni komma på yrken som förknippas med kvinnor?

Finns det skillnader i hur människor i samhället ser på en kille som arbetar med något som anses vara ett kvinnligt yrke jämfört med hur människor i samhället ser på en tjej som arbetar med något som anses vara ett manligt yrke? Hur ser i så fall dessa skillnader ut?

Vilka egenskaper används oftast för tjejer?

Vilka egenskaper används oftast för killar? (När ni listar egenskaperna är ett tips att börja i det allmänna och sedan glida över i det personliga. Om ödmjuk exempelvis listas som en kvinnlig egenskap kan ni sedan tillsammans diskutera vidare kring om inte killar ödmjuka?)

Hur tror ni sociala medier påverkar oss vad gäller vad vi uppfattar som manligt respektive kvinnligt?

Hur tror ni det kommer sig att vi delar upp vissa yrken i typiska tjej- respektive killyrken?

Tror ni att vi kommer tänka likadant om yrkena om femtio år? Det vill säga kommer vi fortfarande dela in vissa yrken i typiska tjej- respektive killyrken?

Hur kan vi förändra den förutfattade bilden av vissa yrken?

Kan andras bild av ett yrke hindra dig i ditt val av yrke? Varför/varför inte?

3

Lektionspass 3

FOKUS: Självkännedom

MATERIAL: Läromedlet Min framtid och ekonomi, del A (beställs på webshopen på ungforetagsamhet.se)

Lärarhandledning till Min framtid och ekonomi (finns att ladda ner på ungforetagsamhet.se i inloggat läge)
Personlighetstest på framtid.se <https://www.framtid.se/test>

TID: ca 60 min

SYFTE: Eleven får möjlighet att utveckla sin självmedvetenhet, reflektera kring olika yrken och fundera kring vad som skulle kunna vara intressant att arbeta med i framtiden. Eleven får även tillfälle att fundera kring vad som kan göras för att nå kort- eller långsiktiga mål.

Eleverna blir medvetna om

- sina förmågor, intressen och värderingar
- hur man kan träna sina förmågor
- olika yrken och karriärvägar

GENOMFÖRANDE

Den inledande övningen handlar om att göra eleverna medvetna om att alla fattar beslut som får konsekvenser. Du kan introducera läromedlet på en rad olika sätt. Exempelvis genomföra en övning där eleverna får ta ställning till olika påståenden som relaterar till framtidsval genom att låta dem ställa sig i något av klassrummets fyra hörn som kan stå för: "Stämmer helt och hållet", "Njae – kanske", "Absolut inte" och "Vet ej/eget alternativ".

3

Några förslag kan vara:

- Skolan är viktigast för att få jobba med drömjobbet.
- Kontakter är viktigast för att få drömjobbet.
- Läsförståelse är en viktig kunskap i dagens samhälle.

Att veta vad man ska arbeta med i framtiden är svårt och i den bästa av alla världar så skulle man få testa på olika yrken för att veta vad man vill arbeta med och vad man passar att arbeta med. Att genomföra en prao är ju faktiskt att testa på olika yrken och det är därför det är så bra och viktigt med prao. Men även om man inte kan genomföra en praktisk arbetslivsorientering ute på olika arbetsplatser så kan man teoretiskt och med digital hjälp få lära sig mycket om yrkeslivet.

När man väljer vad man vill arbeta med så är det viktigt att välja något som passar ens personlighet så att man kan utföra yrket på bästa sätt. Exempelvis så måste man ju tycka om andra människor och att hjälpa andra för att bli en bra läkare och man måste tycka om att skapa, följa instruktioner och att bygga för att bli en bra snickare.

Att göra ett personlighetstest kan därför vara en bra grej för att se vilken personlighetstyp man är och vilka yrken som passar den personlighetstypen. Testet är en uppskattning och det är inte facit på något sätt på hur du är som människa men den ger en fingervisning på ett ungefär hur du är. Svara så ärligt som du kan och vissa frågor är riktigt kluriga och då gäller det att tänka till och välja det alternativet som du tänker passar bäst in på dig.

Testet hittar du här: www.framtid.se/test

3

Låt eleverna sedan börja jobba i Min framtid och ekonomi, del A, se gärna filmen om Självkännedom tillsammans innan. Läs mer i Lärarhandledningen till Min framtid och ekonomi om hur du kan introducera och inleda denna lektion, samt hur övningarna går till.

Se filmen Självkännedom, som du hittar på ungforetagsamhet.se.

Genomför övning 1:1 Självkännedom i läromedlets elevbok.

4

Lektionspass 4

FOKUS: Yrken och utbildning

MATERIAL: Läromedlet Min framtid och ekonomi, del A (beställs på webshopen på ungforetagsamhet.se)

Lärarhandledning till Min framtid och ekonomi (finns att ladda ner på ungforetagsamhet.se i inloggat läge)

TID: ca 90 min

SYFTE: Eleven får bekanta sig med begrepp som yrken och lön, samt reflektera över att vissa yrken kräver en speciell utbildning. Samtidigt växer nya yrkesgrupper fram i takt med att samhället utvecklas, därför lyfts även entreprenörskapsperspektivet i detta avsnitt.

Eleverna blir medvetna om

- vad man kan tjäna inom olika yrken
- olika utbildningsvägar
- hur förändring leder till behov av nya lösningar

GENOMFÖRANDE

Jobba vidare med övningarna kring yrken och utbildning i Min framtid och ekonomi, och se filmen om Karriärvägar med eleverna. Läs mer i Lärarhandledningen till Min framtid och ekonomi om övningarna och hur du kan förbereda och genomföra denna lektion.

4

Följande övningar från elevboken är de vi föreslår:

Genomför övning 1:2 Intressanta yrken

Genomför övning 1:3 Vilka förmågor är viktiga inom yrket?

Genomför övning 1:4 Drömmar och mål

Se filmen Karriärvägar, som du hittar på ungforetagsamhet.se här.

Genomför övning 2:6 Framtidens viktigaste förmågor

Genomför övning 2:7 Olika karriärvägar

Genomför övning 2:8 Yrke och lön

Extra lektionspass om Entreprenörskap – om ni vill

Om tid finns och ni vill utveckla och dyka ner i området Entreprenörskap så gör även övning 2:8 Entreprenörer som skapar nytt, och koppla det gärna till de Globala målen som även de finns med i boken Min framtid och ekonomi.

Om ni önskar jobba vidare med entreprenörskap så föreslår vi även att ni plockar in 1-2 lektioner extra (60-120 minuter) i er planering och ger utrymme för att genomföra den digitala utbildningen It's My Future som finns på ungforetagsamhet.se. Det är bara att logga in och dela länken med eleverna. Du hittar både länk och lärarhandledning till It's My Future under fliken Se möjligheterna när du scrollat ner en liten bit.

Läs mer om It's My Future längre fram i detta häfte.

5

Lektionspass 5

FOKUS: Företagen

MATERIAL: Digitala utbildningen Möjligheternas samhälle
Del 1 Företagen
(finns på ungforetagsamhet.se)

Lärarhandledning till Möjligheternas samhälle
(finns att ladda ner på ungforetagsamhet.se i inloggat läge)

Elevhäftet

TID: ca 60 min

SYFTE: Syftet med utbildningen är att eleverna ska lära sig om hur ett samhälle utvecklas och vilka möjligheter ett samhälle erbjuder, vilken betydelse företag har i ett samhälle, vad en entreprenör är, hur samhället har utvecklats genom historien samt hur samhället kan se ut i framtiden. Möjligheternas samhälle är ett verktyg tänkt att motivera och engagera eleverna. För att få maximal effekt av Möjligheternas samhälle är det viktigt att diskutera kring och reflektera över innehållet i de olika avsnitten tillsammans med eleverna i klassrummet.

GENOMFÖRANDE

Utbildningen består av fyra avsnitt innehållande två delar vardera. Varje del består i sin tur av en film, följt av en diskussionsuppgift samt en interaktiv övning.

I det första avsnittet får eleverna bekanta sig med företag. Eleverna får en förståelse för vad ett företag är och varför företag är bra för samhället. Hemuppgiften går bra att hoppa över, då eleverna kommer att få ett liknande uppdrag att jobba med under lektion 9-10.

6

Lektionspass 6

FOKUS: Entreprenörerna

MATERIAL: Digitala utbildningen Möjligheternas samhälle
Del 2 Entreprenörerna
(finns på ungforetagsamhet.se i inloggat läge)

Lärarhandledning till Möjligheternas samhälle (finns att ladda ner på [ungforetagsamhet](http://ungforetagsamhet.se) i inloggat läge)

Elevhäftet

TID: ca 60 min

SYFTE: Syftet med utbildningen är att eleverna ska lära sig om hur ett samhälle utvecklas och vilka möjligheter ett samhälle erbjuder, vilken betydelse företag har i ett samhälle, vad en entreprenör är, hur samhället har utvecklats genom historien samt hur samhället kan se ut i framtiden. Möjligheternas samhälle är ett verktyg tänkt att motivera och engagera eleverna. För att få maximal effekt av Möjligheternas samhälle är det viktigt att diskutera kring och reflektera över innehållet i de olika avsnitten tillsammans med eleverna i klassrummet.

GENOMFÖRANDE

Utbildningen består av fyra avsnitt innehållande två delar vardera. Varje del består i sin tur av en film, följt av en diskussionsuppgift samt en interaktiv övning.

Det här avsnittet handlar om entreprenörer. Eleverna får en förståelse för vad en entreprenör är och vem som kan bli en entreprenör. Hemuppgiften går bra att hoppa över, då eleverna kommer att få ett uppdrag att jobba med under lektion 9-10.

7

Lektionspass 7

FOKUS: Företagande genom historien

MATERIAL: Digitala utbildningen Möjligheternas samhälle Del 3 Historien (finns på ungforetagsamhet.se i inloggat läge)

Lärarhandledning till Möjligheternas samhälle (finns att ladda ner på ungforetagsamhet.se i inloggat läge)
Elevhäftet

TID: ca 60 min

SYFTE: Syftet med utbildningen är att eleverna ska lära sig om hur ett samhälle utvecklas och vilka möjligheter ett samhälle erbjuder, vilken betydelse företag har i ett samhälle, vad en entreprenör är, hur samhället har utvecklats genom historien samt hur samhället kan se ut i framtiden. Möjligheternas samhälle är ett verktyg tänkt att motivera och engagera eleverna. För att få maximal effekt av Möjligheternas samhälle är det viktigt att diskutera kring och reflektera över innehållet i de olika avsnitten tillsammans med eleverna i klassrummet.

GENOMFÖRANDE

Utbildningen består av fyra avsnitt innehållande två delar vardera. Varje del består i sin tur av en film, följt av en diskussionsuppgift samt en interaktiv övning.

I det här avsnittet ligger fokus på historien och hur Sverige har utvecklats de senaste 150 åren. Eleverna får en förståelse för hur det såg ut i Sverige förr och vad som har hänt sedan deras föräldrar föddes. Vad har globalisering och digitalisering haft för betydelse för samhällets utveckling? Hemuppgiften går bra att hoppa över, då eleverna kommer att få ett uppdrag att jobba med under lektion 9-10.

8

Lektionspass 8

FOKUS: Företagande i framtiden

MATERIAL: Digitala utbildningen Möjligheternas samhälle Del 4 Framtiden (finns på ungforetagsamhet.se i inloggat läge)
Lärrarhandledning till Möjligheternas samhälle (finns att ladda ner på ungforetagsamhet.se)

Elevhäftet

TID: ca 60 min

SYFTE: Syftet med utbildningen är att eleverna ska lära sig om hur ett samhälle utvecklas och vilka möjligheter ett samhälle erbjuder, vilken betydelse företag har i ett samhälle, vad en entreprenör är, hur samhället har utvecklats genom historien samt hur samhället kan se ut i framtiden. Möjligheternas samhälle är ett verktyg tänkt att motivera och engagera eleverna. För att få maximal effekt av Möjligheternas samhälle är det viktigt att diskutera kring och reflektera över innehållet i de olika avsnitten tillsammans med eleverna i klassrummet.

GENOMFÖRANDE

Utbildningen består av fyra avsnitt innehållande två delar vardera. Varje del består i sin tur av en film, följt av en diskussionsuppgift samt en interaktiv övning.

Det här avsnittet handlar om framtiden. Eleverna får en förståelse för vad man kommer att arbeta med i framtiden och hur företag kan komma att förändras i framtiden. Hemuppgiften går bra att hoppa över, då eleverna kommer att få ett uppdrag att jobba med under lektion 9-10.

Vilka förmågor kommer att vara viktiga inom yrkeslivet i framtiden? Diskutera med eleverna.

Pröva i framtiden genom <https://framtidsprao.trr.se> som t ex Kulturflätare, Oldfluencer eller varför inte DNA-coach? Ta en titt på denna sida med spännande framtidsyrken och låt eleverna fundera på om de skulle vilja söka något av jobben.

9

Lektionspass 9

FOKUS: Branscher och yrken

MATERIAL: Elevhäfte samt internet

TID: ca 90 min

SYFTE: Eleven får bekanta sig med ordet branscher och olika yrken som finns representerade i den valda branschen tillsammans i grupper.

Eleverna får en fördjupad kunskap om:

- Vad man kan tjäna inom olika yrken
- Utbildning till de valda yrkena
- Vad yrket innebär
- Personliga egenskaper och färdigheter som yrket kräver

GENOMFÖRANDE

Eleverna ska jobba gruppvis och välja ut en bransch som de vill arbeta med. Varje grupp i klassen ska arbeta med en specifik bransch så när eleverna valt bransch i gruppen så meddelar de sin lärare/ansvarig på lektionen. De får arbeta med branschen om ingen annan valt den branschen annars får de välja en annan. Eleverna delas sedan in i grupper utefter vilken bransch de har valt.

När eleverna har valt bransch så ska de svara på följande frågor:

1. Vad betyder ordet bransch?
2. Nämn fem yrken som finns representerade i er bransch. Använd er gärna av Framtid.se och arbetsförmedlingen.se samt Arbetsförmedlingens YouTubekanal.

9

Välj nu ut tre av dessa yrken och gå in på länkarna ovan (Framtid.se och Arbetsförmedlingen). Finns det filmer om era valda yrken, titta på dem.

Svara sedan på följande frågor kring varje yrke:

1. Beskriv kortfattat vad ert yrke innebär.
2. Vilken utbildning behövs för att jobba med det yrket? Ge exempel på vart man kan utbilda sig till det.
3. Vad behöver man vara bra på och vilka egenskaper behöver man ha för att kunna jobba inom det yrket? Skriv också varför man behöver dessa egenskaper för att vara bra på yrket. Exempelvis en hjärnkirurg behöver vara noggrann, kunna fokusera sig länge, vara uthållig bra på logiskt tänkande och social. Hjärnkirurgen behöver vara noggrann för att under operationerna så är det viktigt att man tar bort exakt det som ska tas bort och det är på millimetern annars kan patienterna helt enkelt dö. Operationer i hjärnan tar ofta väldigt lång tid och då måste man kunna fokusera länge och vara uthållig samt kunna lösa problem när det uppstår under operationerna. Det är även bra att vara social så att man kan prata med patienterna på ett bra och förståeligt sätt.
4. Vad tjänar man på ett ungefär?
5. Är det lätt eller svårt att få jobb som det? Finns det stor efterfrågan på personer inom detta yrke eller inte?
6. Ge exempel på företag/arbetsplatser där detta yrke finns representerat.

Branscher:

Administration och ekonomi

Bygg och anläggning

Data och IT

Djursjukvård

Fordon och Transport

Försäljning, Inköp och marknad

Hantverk

Hotell, restaurang och turism

Hälsa och sjukvård

Industri

Installation, drift och underhåll

Juridik

Kroppss och skönhetsvård

Kultur, media och Design

Naturbruk

Naturvetenskapliga arbeten

Pedagogiska arbeten

Socialt arbeten

Säkerhetsarbeten

Tekniskt arbete

10

Lektionspass 10

FOKUS: Möt yrket

MATERIAL: Elevhäftet samt telefon/mail och digital mötesplats (ex. Teams, Zoom, Google Meet)

TID: ca 90 min

SYFTE: Eleverna ska ta kontakt med en person som arbetar i den bransch som eleverna arbetar med, vilken de även ska intervjua. Syftet är att lära sig mer om yrket, att våga ta kontakt och att träna på att ställa intervjuande frågor.

Eleverna får en fördjupad kunskap om:

- vad man kan tjäna inom olika yrken
- Utbildning till de valda yrkena
- Vad yrket innebär och vad som krävs
- Personliga egenskaper och färdigheter som yrket kräver
- Hur man hittar företag med de yrkesrepresentanterna.

GENOMFÖRANDE

Eleverna ska intervjua en yrkesrepresentant för att få en fördjupad kunskap om yrket. Eleverna tar kontakt per telefon, sociala medier eller mejl. Till en början kommer eleverna möjligtvis att tycka att detta känns omöjligt men det är det absolut inte. Eleverna har oftast ett stort kontaktnät runt omkring sig som de kan använda sig av. Det kan t ex vara någon förälder eller släkting som har det yrket som de ska intervjua. Eleverna är också duktiga på att googla fram företag, och om inte det funkar så har skolans SYV säkert kontakter.

10

Frågor att ställa:

1. Berätta vad du heter, vilket yrke du har och var du jobbar.
2. Beskriv dina arbetsuppgifter.
3. Hur ser arbetstiderna ut?
4. Vad är det bästa med ditt yrke?
5. Finns det något mindre bra med ditt yrke? Vad?
6. Vilken utbildning har du och var har du utbildat dig?
7. Vad ville du bli när du var i vår ålder?
8. Vilka egenskaper/förmågor behöver man ha för att arbeta med det du gör?

Det går även att använda materialet *Möte med en entreprenör* som finns på ungforetagsamhet.se. Det är bara att logga in och skriva ut. Du finner det under fliken *Se möjligheterna*. Materialet finns beskrivet längre fram i denna handledning. Det passar utmärkt om eleverna ska intervjua någon som är egen företagare.

11

Lektionspass 11

FOKUS: Presentation – förberedelser och teknik

MATERIAL: Elevhäfte samt dator med presentationsprogram, t ex PowerPoint

TID: ca 90 min

SYFTE: Eleverna ska presentera sitt arbete om branschen och de olika yrkena för klassen. Syftet med detta är att eleverna ska öva på att presentera samt att få möjlighet att ta del av alla grupperns arbete och på så vis få fördjupade kunskaper om olika branscher och yrken.

GENOMFÖRANDE

Instruktioner till eleverna:

Nu är det dags för er att förbereda er presentation för era klasskompisar, lärare och eventuell SYV. Presentationen ska vara 4-6 minuter lång och innehålla svar på frågorna som finns presenterade lite längre ner. Ni ska använda er av en något presentationsprogram, t ex PowerPoint (PP) och alla i gruppen ska vara delaktiga under presentationen.

Tänk på följande när ni gör er PowerPoint och när ni presenterar er PowerPoint:

- Använd er av bilder som stödjer det ni ska säga men använd inte mycket text i presentationen. Det räcker med några ord per sida. Exempelvis: Ska ni prata om läraryrket så kan ni ha en bild på en White-boardtavla och lägga in ord som beskriver läraryrkets utbildning om ni ska prata om det.
- Ha en tydlig röd tråd i er presentation med en inledning, en mitt och ett avslut. Detta för att allt ska bli tydligt för publiken. I inledningen presenterar ni även er själva och vad ni ska prata om.
- Dela upp presentationen så att alla har något att presentera, men öva tillsammans så att alla vet vem som säger vad och när. Allt ska flyta på under presentationen.
- Öva mycket innan på vad du ska säga och ha endast med en lapp med stödord. Om du glömmer vad du ska säga så gör du en liten paus och tittar på din lapp. Oftast märker inte publiken det för de vet ju inte vad du ska säga.
- Titta på publiken när du pratar och tänk på att inte prata för fort. Det blir lätt att man pratar fort när man är lite nervös, som de flesta är när man ska presentera inför andra, och därför är det bra att hela tiden tänka på att man ska tala långsamt.

12

Lektionspass 12

FOKUS: Redovisningar

MATERIAL: PowerPoint och Elevhäfte

TID: ca 10-15 min per grupp (redovisning samt uppföljningsfrågor)

SYFTE: Eleverna ska presentera sitt arbete om branschen och de olika yrkena för klassen. Syftet med detta är att eleverna ska öva på att presentera samt att få möjlighet att ta del av alla gruppers arbete och på så vis får fördjupade kunskaper om olika branscher och yrken.

GENOMFÖRANDE

Nu är det dags för eleverna att redovisa för sina klasskompisar om vad de kommit fram till. Presentationstips finns i lektionspass 11.

Till eleverna:

Nu är det dags för er att dela med er av det som ni har lärt er om olika yrken och branscher. Ni ska därför redovisa ert arbete med hjälp av en PP för era klasskompisar.

Redovisningen ska vara 4-6 minuter och slutet ska innehålla en frågestund. I Elevhäftet finns utrymme att göra anteckningar medan ni lyssnar på de andra gruppernas redovisningar.

13

Lektionspass 13

FOKUS: Reflektion

MATERIAL: Elevhäfte

TID: ca 40 min

SYFTE: Att eleverna får möjlighet att reflektera över sina egna intryck från praoveckan och sammanfatta för sig själva vilka nya insikter och kunskaper som kan ha skapats längs vägen med detta arbete.

GENOMFÖRANDE

I det sista passet ska eleverna reflektera över veckans arbete genom att diskutera eller skriva ner svar på följande reflektionsfrågor:

1. Vilka två saker tyckte du var mest intressant under veckan med digital prao?
2. Var det något som förvånade dig? Vad i så fall?
3. Vilken bransch eller yrke har du blivit intresserad av efter den här veckan?
4. Är det något yrke du vill utbilda dig till? Vilket?
5. Vilka av dina tre bästa råd skulle du vilja ge dig själv för att nå dit?
6. Nämn tre av dina förmågor och på vilket sätt du tror att du kommer ha nytta av dem i ditt framtida yrkesliv.

Avsluta med att låta eleverna skriva *Mitt brev till mig själv i framtiden*.

Detta brev får eleverna på sin mejl i framtiden vid vald tidpunkt. T ex kan ni välja att låta brevet komma fram precis innan de tar studenten.

Be eleverna gå in på www.futureme.org. Följ instruktionerna på sidan.

Brevet kan handla om t ex:

- Vilka drömmar har jag?
- Vilka egenskaper har jag?
- Vad vill jag ägna mig åt yrkesmässigt?
- Vad vill jag inte lägga så mycket tid och energi på?
- Vad är viktigt för mig?
- Vad är jag bra på?
- Vad gör mig riktigt engagerad?
- Vad gör mig riktigt arg/upprörd?
- Hur lever jag privat?
- Hur ser världsläget ut idag (2021)?
- Hur förväntar jag mig att världsläget ska se ut vid den tidpunkt då mailet ska komma fram?

Några saker att tänka på:

Mejladressen ska vara en adress som kommer att existera om t ex 5 år (dvs inte din skolmejladress).

Brevet skrivs anonymt. Ingen annan kommer att läsa vad som skrivs.

Materialen som ingår i planeringen

Här följer kortare beskrivningar av materialen med länkar och hänvisningar till var de finns. Följ länkarna för en mer utförlig beskrivning, samt för att ladda ner material. Samtligt material är kostnadsfritt, förutom läromedlet *Min framtid och ekonomi* som finns att köpa på webbshoppen på ungforetagsamhet.se för 450 kr exkl. moms och frakt. I det priset ingår en lärarhandledning samt 30 elevböcker.

Min framtid och ekonomi

Vad är detta?

Läromedel - beställs på webshoppen på ungforetagsamhet.se eller via det regionala UF-kontoret. Pris 450 kr exkl. moms och frakt (för 30 elevböcker samt en lärarhandledning). Lärarhandledningen finns även kostnadsfritt digitalt på ungforetagsamhet.se.

Kort beskrivning

Att jobba med Min framtid och ekonomi Del A kopplat till praon kommer att ge eleverna kunskaper om arbetsliv och reflektion kring egna styrkor och förmågor för att göra väl underbyggda val inför framtiden. Det kommer också öka elevernas medvetenhet om egna intressen, drömmar, mål och förmågor det vill säga öka deras självkänedom.

Min framtid och ekonomi är ett läromedel som riktar sig till elever i årskurs 8 och årskurs 9. Det består av sex avsnitt uppdelade i tre delar:

Del A Jag och mina framtidsval

Del B Min ekonomi

Del C Vår ekonomi

Del A handlar om att eleverna ska lära känna sig själva. De får reflektera över sina drömmar, mål, förmågor och intressen. De får även arbeta med sin förståelse för utbildningsvägar och kunskaper om olika yrken. Det är denna del som med fördel kan användas i samband med prao.

Del B och C kan sparas till andra undervisningstillfällen, då de är kopplade till mål inom hem- och konsumentkunskap, matematik, samhällskunskap och svenska.

Läromedlet består av 30 elevhäften och en lärarhandledning. På Ung Företagsamhets hemsida finns extra övningar och filmer som man kan använda sig av när man jobbar med läromedlet.

I lärarhandledningen finns det tips på hur man kan introducera övningar i materialet och hur man kan sammanfatta och ta det vidare.

Läs mer här

<https://ungforetagsamhet.se/laromedel-grundskolan>

Logga in på <https://ungforetagsamhet.se/grundskolan> för att beställa läromedel samt få tillgång till filmer och mer material.

Möjligheternas samhälle

Vad är detta?

Digital utbildning – logga in på ungforetagsamhet.se för att få tillgång till utbildningen. Kostnadsfritt.

Du hittar utbildningen här:

<https://ungforetagsamhet.se/internal/mojligheternas-samhalle>

Kort beskrivning

Utbildningen fokuserar på företagen och dess roll i samhället, vad som kännetecknar en entreprenör samt Sverige förr i tiden och hur Sverige utvecklas. Dessutom gör vi en framtidsspaning kring arbetsliv och företagande. Utbildningen innehåller 4 avsnitt och är tänkt att genomföras i helklass.

Läs mer här

<https://ungforetagsamhet.se/ung-foretagsamhet-sverige/ny-digital-utbildning-grundskolan>

Möte med en entreprenör

Vad är detta?

Utskrivningsbart material – logga in på ungforetagsamhet.se för att få tillgång till både Elevhäfte samt Lärarhandledning. Kostnadsfritt.

Du hittar materialet här:

<https://ungforetagsamhet.se/internal/se-mojligheterna>

Under fliken Se möjligheterna finns det flera tilläggsaktiviteter. Bland annat Möte med en entreprenör. Scrolla bara ner en bit så hittar du den. Där finns Elevhäfte samt Lärarhandledning att ladda ner och skriva ut.

Kort beskrivning

Att ge elever möjlighet att få kontakt med närings- och arbetslivet är viktigt för att hjälpa dem att förstå och orientera sig i samhället. Möte med en entreprenör är en tilläggsaktivitet som underlättar samverkan mellan skola och arbetsliv genom färdigt material för såväl lärare, mottagande företag som elever.

Detta material är bra att använda om eleverna bokar in ett möte med någon entreprenör.

Målet är att eleverna ska gå från mötet med en förståelse för vad det innebär att vara en entreprenör, samt att de inser att de själva har entreprenöriella egenskaper och möjligheter.

It's My Future

Vad gör den som har en bra idé? Det har alla entreprenörer koll på. Men **vad är en entreprenör** och vem kan bli det?

Det tar vi reda på här!

It's My Future

Vad är detta?

Digital utbildning – logga in på ungforetagsamhet.se för att få tillgång till utbildningen. Kostnadsfritt.

Du hittar utbildningen här

<https://ungforetagsamhet.se/internal/se-mojligheterna>

Under fliken Se möjligheterna finns det flera tilläggsaktiviteter. Bland annat It's My Future. Scrolla bara ner en bit så hittar du den. Där finns länk till utbildningen som du kan dela med eleverna, samt en lärarhandledning att ladda ner och skriva ut.

Kort beskrivning

Eleverna får veta vad som kännetecknar en entreprenör, att alla kan bli entreprenörer och låter dem lära känna några svenska entreprenörer som berättar vad de ha för egenskaper och kompetenser. Eleverna jobbar enskilt, i grupp och i helklass. Utbildningen innehåller frågor, filmer, reflektion och diskussion. Eleverna får även reflektera över sina egna styrkor och hur de kan använda sig av dem. Utbildningen tar cirka 60-120 minuter att genomföra i sin helhet, beroende på hur mycket tid man vill ägna åt sista uppgiften som innefattar en presentation.

Läs mer här

<https://ungforetagsamhet.se/laromedel-grundskolan>

Varmt lycka till med ert arbete med Digital Prao!

Hör gärna av dig till ditt regionala UF-kontor med frågor kring upplägget, materialen, våra utbildningar eller andra frågor rörande prao, samverkan skola-arbetsliv eller entreprenöriellt lärande.

Kontaktperson

Mikaela Spogardh

Projektledare grundskola

Ung Företagsamhet i Blekinge/Bromölla

mikaela.spogardh@ungforetagsamhet.se

tel: 0733 62 42 07

